

**Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojuma norma,
kas paredz izmantošanas un apbūves noteikumus zemes gabalam Bulduri 1607,
nepārkāpj personas tiesības dzīvot labvēlīgā vidē**

Satversmes tiesa 2017. gada 6. oktobrī ir pieņēmusi spriedumu lietā Nr. 2016-24-03 “Par Jūrmalas pilsētas domes 2016. gada 24. marta saistošo noteikumu Nr. 8 “Par Jūrmalas pilsētas Teritorijas plānojuma grozījumu grafiskās daļas, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu apstiprināšanu” “Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu” 2361. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 115. pantam”.

Apstrīdētā norma

Jūrmalas pilsētas domes 2016. gada 24. marta saistošo noteikumu Nr. 8 “Par Jūrmalas pilsētas Teritorijas plānojuma grozījumu grafiskās daļas, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu apstiprināšanu” (turpmāk – 2016. gada teritorijas plānojums) “Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu” 2361. punkts noteic, ka zemes gabalā ar kadastra Nr. 1300 007 1607 (turpmāk – Bulduri 1607) atļauta arī tādu kūrorta objektu būvniecība, kas saistīti ar vietējo minerālūdeņu resursu izmantošanu. Maksimālais apbūves blīvums apbūvē, kur ietilpst šādi objekti, – 10 procenti, apbūves augstums – 12 metri – un stāvu skaits – 2,5.

Augstāka juridiska spēka norma

Satversmes 115. pants: “Valsts aizsargā ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, sniedzot ziņas par vides stāvokli un rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu.”

Lietas fakti

Lieta ierosināta pēc divpadsmit fizisko personu pieteikuma. Pieteikuma iesniedzēji uzskata, ka apstrīdētā norma, kas pieļauj apbūvi zemes gabalā Bulduri 1607, neatbilst Satversmes 115. pantā nostiprinātajām tiesībām dzīvot labvēlīgā vidē. Šī norma esot iekļauta 2016. gada teritorijas plānojumā, neraugoties uz publiskās apspriešanas laikā

vietējo iedzīvotāju izteiktajiem iebildumiem. Jūrmalas pilsētas dome, pieņemot apstrīdēto normu, neesot ņēmusi vērā ilgtspējības un piesardzības principu. Turklāt neesot ņemts vērā arī tas, ka zemes gabals Bulduri 1607 atrodies Rīgas jūras līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā (turpmāk – kāpu aizsargjosla) un to lielā platībā aizņemot mežs.

Tiesas secinājumi un lēmums

Par Satversmes 115. panta tvērumu

Satversmes 115. pants citstarp uzliek par pienākumu publiskās varas institūcijām izveidot un nodrošināt efektīvu vides aizsardzības sistēmu. Tiesības dzīvot labvēlīgā vidē kā pamattiesības ietver arī indivīda tiesības uz to, lai ikviena publiska persona lēmumu, kas saistīts ar vides izmantošanu, pieņemtu un īstenotu efektīvas vides aizsardzības sistēmas ietvaros. Savukārt teritorijas plānošana ir viens no valsts vides politikas mērķu sasniegšanas līdzekļiem un tādējādi ar vidi saistīta joma. [7.]

Valsts pienākumi tiesību uz labvēlīgu vidi nodrošināšanā ir konkretizēti gan nacionālajās, gan starptautiskajās vides tiesību normās. Satversmes tiesa atzina, ka vides tiesību normas konkretizē Satversmes 115. panta saturu un apstrīdētās normas satversmība citstarp izvērtējama arī kopsakarā ar tām. [7.]

Par pašvaldības pienākumiem, izstrādājot vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentus

Normatīvie akti piešķir pašvaldībai plašu rīcības brīvību teritorijas plānojuma satura noteikšanā. Savukārt vispārējie tiesību principi, valsts pārvaldes principi un teritorijas plānošanas principi noteic tiesisko ietvaru šīs rīcības brīvības pareizai izmantošanai. [8.1.]

Satversmes tiesa norādīja, ka teritorijas attīstības plānošanas sistēma ir veidota tādējādi, ka augstāka līmeņa plānošanas dokumenti ir mazāk detalizēti, tie lielākoties nosaka vispārīgu iespējamo attīstības pasākumu kopumu izvirzīto mērķu īstenošanai. Turpretī zemāka līmeņa plānošanas dokumenti paredz jau konkrētākas prasības teritorijas

izmantošanai un apbūvei. Proti, teritorijas attīstības plānošanas sistēmu veido vairāki savstarpēji saistīti dažāda veida plānošanas dokumenti ar atšķirīgu mērķi un detalizācijas pakāpi. Atsevišķi pašvaldības pienākumi teritorijas plānošanas jomā var atšķirties atkarībā no plānošanas dokumenta veida, mērķa un detalizācijas pakāpes. [8.2.]

Par teritorijas plānošanas procesu attiecībā uz zemes gabalu Bulduri 1607

Satversmes tiesa atzina, ka noteiktos gadījumos pieņemtais pašvaldības teritorijas plānojums var būt nepietiekams kādas attīstības ieceres īstenošanai konkrētā teritorijā, jo papildus ir nepieciešams pieņemt detalizētāku plānošanas dokumentu. Šādos gadījumos obligāts būvniecības ieceres īstenošanas priekšnoteikums ir spēkā esošs detālplānojums. [8.3.]

Satversmes tiesa secināja, ka pirms jaunas būvniecības uzsākšanas zemes gabalā Bulduri 1607 ir obligāti jāizstrādā detālplānojums. No apstrīdētās normas neizriet tas, ka zemes gabalā Bulduri 1607 noteikti tiks īstenota kāda būvniecības iecere vai ka tā tiks īstenota pēc visiem apstrīdētajā normā pieļautajiem apbūves parametriem. Proti, tieši atbilstoši normatīvo aktu prasībām izstrādāts un apstiprināts detālplānojums noteiks to, vai un kādā apjomā zemes gabalā Bulduri 1607 var veikt apbūvi. [8.3.]

Tādējādi attiecībā uz zemes gabalu Bulduri 1607 teritorijas plānošanas process vēl nav noslēdzies un šis apstāklis ir jāņem vērā, izvērtējot apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 115. pantam. [8.3.]

Par apstrīdētās normas izstrādes un pieņemšanas procesu

Satversmes tiesa secināja, ka 2016. gada teritorijas plānojuma izstrādes procesā ir veikts ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums un sagatavots vides pārskats, saņemti institūciju atzinumi, kā arī organizēta publiskā apspriešana. [10.1.]

Pašvaldība ir tiesīga nepiekrīst ieinteresētās sabiedrības viedoklim, tomēr pašvaldības sniegtajām atbildēm uz teritorijas plānojuma izstrādes laikā saņemtajiem priekšlikumiem neatkarīgi no konkrētas atbildes apjoma jābūt tādām, kas ļauj pārliecināties par to, ka šie priekšlikumi ir izvērtēti. [10.1.]

Satversmes tiesa norādīja, ka apstrīdētā norma salīdzinājumā ar iepriekš spēkā bijušo Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojumā noteikto atļauto izmantošanu samazina zemes gabalā Bulduri 1607 pieļaujamo stāvu skaitu, trīs reizes samazina pieļaujamo apbūves blīvumu un pieļauj vienīgi konkrēta veida kūrorta objekta būvniecību. Attiecībā uz apstrīdētās normas pieņemšanu no 2016. gada teritorijas plānojuma izstrādes materiāliem ir gūstams apstiprinājums tam, ka pašvaldības izraudzītais risinājums ir argumentēts, bet sabiedrības priekšlikumi – izvērtēti, kā arī daļēji iekļauti šā teritorijas plānojuma galīgajā redakcijā. [10.2.]

Līdz ar to apstrīdētās normas pieņemšanā ir ievērota normatīvajos aktos noteiktā kārtība. [10.2.]

Par ilgtspējības un piesardzības principiem

Satversmes tiesa atzina, ka ilgtspējība ir viens no konstitucionālajiem principiem, kas vērsts uz Satversmē ietverto mērķu un vērtību aizsardzību, kā arī to īstenošanu. Šis princips neprasa, lai teritorijas plānošanā vides intereses tiktu paceltas pāri ekonomiskajām un sociālajām interesēm, taču prasa, lai visas šīs intereses tiktu vērtētas kā vienlīdz svarīgas. Turklāt izraudzītajam attīstības risinājumam jābūt rūpīgi izvērtētam un pamatotam. [11.]

Savukārt piesardzības princips teritorijas plānojuma pieņemšanā tiek īstenots citstarp ar stratēģiskā novērtējuma procedūru. Tās mērķis ir novērst vai samazināt plānošanas dokumenta īstenošanas negatīvo ietekmi uz vidi. [11.]

Satversmes tiesa secināja, ka atsevišķas no ilgtspējības un piesardzības principiem izrietošās prasības var atšķirties atkarībā no plānošanas dokumenta detalizācijas pakāpes. Konkrētajā gadījumā apstrīdētās normas iekļaušana 2016. gada teritorijas plānojumā nepārkāpj ilgtspējības un piesardzības principus. [11.]

Par iespējamo apbūvi teritorijā, kas atrodas kāpu aizsargjoslā un kuru daļēji aizņem mežs

Atbilstoši 2016. gada teritorijas plānojumam zemes gabals Bulduri 1607 atrodas kāpu aizsargjoslā ar funkcionālo zonējumu “Dabas un apstādījumu teritorija (DA5)”. Šo zemes gabalu daļēji aizņem mežs. Apstrīdētā norma noteiktā apjomā pieļauj šajā zemes gabalā tādu kūrorta objektu būvniecību, kas saistīti ar vietējo minerālūdeņu resursu izmantošanu. [12.1., 12.2.]

Satversmes tiesa atzina, ka informācija par meža platību zemes gabalā Bulduri 1607 ir vairākkārt mainījusies. Tomēr konkrētas meža platības noteikšana, kā arī attiecīgo datu aktualizēšana un reģistrēšana ir valsts pārvaldes iestāžu, nevis pašvaldības kompetencē. Pašvaldībai no normatīvajiem aktiem neizriet pienākums jau teritorijas plānojuma izstrādes laikā apzināt precīzu meža platību katrā tās administratīvajā teritorijā esošajā zemes gabalā. [12.2.,12.3.]

Satversmes tiesa uzsvēra, ka, vērtējot apstrīdētās normas atbilstību Satversmei, ir jānošķir ar apstrīdēto normu pieļautā iespējamā būvniecība zemes gabalā Bulduri 1607 no būvniecības ieceres realizācijas dabā. Īpašas prasības būvniecības ieceres realizācijai dabā un būvdarbiem šādā teritorijā nosaka Aizsargjoslu likuma, kā arī citu normatīvo aktu normas, un nepieciešamības gadījumā tās būs tiesīgas noteikt arī atbildīgās valsts iestādes. Savukārt pašreiz spēkā esošais uz zemes gabalu Bulduri 1607 attiecināmais tiesiskais regulējums ir vērsts uz to, lai saglabātu kāpu aizsargjoslā esošās dabas vērtības, tomēr tas pilnībā neaizliedz arī šīs teritorijas turpmāko attīstību. [12.5.]

Pašvaldība, ievērojot kāpu aizsargjoslai un tajā esošajam mežam vides tiesību normās noteiktās aizsardzības prasības, ir tiesīga teritorijas plānojumā ietvert normas, kas par atļauto teritorijas izmantošanu nosaka apbūvi arī tādā zemes gabalā, kurš atrodas kāpu aizsargjoslā un kuru daļēji aizņem mežs. Tādējādi, pieņemot apstrīdēto normu, Jūrmalas pilsētas dome ir rīkojusies tai likumdevēja piešķirtās rīcības brīvības ietvaros. [12.5.]

Satversmes tiesa atzina apstrīdēto normu par atbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 115. pantam.

Satversmes tiesas spriedums ir galīgs un nepārsūdzams, tas stājas spēkā tā publicēšanas dienā.

Sprieduma teksts ir pieejams Satversmes tiesas mājaslapā:

http://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2016/11/2016-24-03_Spriedums.pdf

Relīze sagatavota ar mērķi veicināt izpratni par Satversmes tiesā izskatāmajām lietām. Tā nav uzskatāma par nolēmuma daļu un nav saistoša Satversmes tiesai. Spriedumi, lēmumi un cita informācija par Satversmes tiesu atrodama tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv.

Ketija Strazda

Satversmes tiesas priekšsēdētāja palīdze

Ketija.Strazda@satv.tiesa.gov.lv

67830737, 26200580